

Stichting Rabo PGGM Premiepensioeninstelling

Jaarverslag 2014

Inhoudsopgave

Kerncijfers	3
Verslag van het bestuur	4
Verslag Raad van Toezicht	11
Jaarrekening 2014	13
Balans per 31 december 2014	14
Staat van baten en lasten 2014	15
Kasstroomoverzicht 2014	16
Toelichting jaarrekening	17
Overige gegevens	26
Bestemming van saldo van baten en lasten	26
Gebeurtenissen na balansdatum	26
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	27

Kerncijfers

	2014	2013
Werkgevers en deelnemers <i>(aantallen)</i>		
Werkgevers	1.050	131
Deelnemers	8.348	780
Kerncijfers kasstroomoverzicht <i>(in duizenden euro's)</i>		
Ontvangen premiebijdrage	15.904	1.190
Ontvangen in verband met inkomende waardeoverdracht	13.858	8
Betaalde gelden risicoverzekeringen	2.269	154
Kerncijfers baten en lasten <i>(in duizenden euro's)</i>		
Opbrengsten	553	32
Uitvoeringskosten	869	450
Overige lasten	95	119
Financiële positie <i>(in duizenden euro's)</i>		
Beleggingen voor risico deelnemers	29.476	1.162
Stichtingskapitaal en reserves	1.802	2.213
Minimum eigen vermogen	500	500

Postadres

Stichting Rabo PGGM Premiepensioeninstelling
 Postbus 600
 3700 AP ZEIST

Bezoekadres

Noordweg Noord 150
 3704 JG ZEIST

Overig

Telefoon (030) 277 74 31
 Email service@rabopggmppi.nl
www.rabopggmppi.nl
 Inschrijvingsnummer KvK Utrecht 55352650

Verslag van het Bestuur

---

1 Algemeen

1.1 Oorsprong

Coöperatieve Centrale Raiffeisen-Boerenleenbank B.A. (Rabobank) en PGGM N.V. (PGGM) besloten in 2012 om samen de Stichting Rabo PGGM Premiepensioeninstelling (Rabo PGGM PPI) op te richten. Een Premiepensioeninstelling (PPI) is een pensioenuitvoerder, evenals verzekeraars en pensioenfondsen. De PPI legt zich toe op de uitvoering van de opbouwfase van beschikbare premieregelingen in de tweede pijler.

Rabobank en PGGM hebben Rabo PGGM PPI opgericht vanuit een gezamenlijke visie over een veranderend financieel landschap en de toenemende eigen verantwoordelijkheid van burgers rondom toekomstvoorzieningen zoals zorg, pensioen en wonen. De verschuivende verantwoordelijkheid brengt nieuwe klantbehoeften en de vraag naar andere producten met zich mee. Een verdere integratie van de bijbehorende spaarpotten, producten en diensten lijkt een logisch gevolg.

Rabobank en PGGM willen samen met Rabo PGGM PPI in dit veranderende landschap vanuit hun coöperatieve achtergrond een toonaangevende rol blijven spelen.

1.2 Missie

De missie van Rabo PGGM PPI is onze klanten helpen bij het realiseren van hun ambities en keuzes rondom toekomstvoorzieningen door het aanbieden van een goede en betaalbare pensioenregeling. Wij doen dat door mensen bewust te maken van de noodzaak voorzieningen voor later te treffen, vanaf een zo vroeg mogelijk moment in hun werkzame leven. En hen daarbij en bij de invulling ervan, met concrete, duurzame en maatschappelijk verantwoorde oplossingen ondersteunen en ontzorgen.

1.3 Doelstellingen

Rabo PGGM PPI stelt zich primair ten doel:

- Het aanbieden van premiepensioenregelingen aan werkgevers ten behoeve van pensioenopbouw voor hun werknemers. Daarbij richt Rabo PGGM PPI zich met de Rabo BedrijvenPensioen regeling vooral op bestaande en nieuwe MKB klanten van Rabobank.
- Het uitvoeren van de opbouwfase van premiepensioenregelingen; een deel van deze activiteiten is uitbesteed aan PGGM Pensioenbeheer B.V.
- Het verrichten van bemiddelingsactiviteiten en advisering voor verzekeringen die onderdeel zijn van de regelingen; een deel van deze activiteiten is uitbesteed aan Rabobank Nederland.
- Het bieden van inzicht en overzicht aan deelnemers over hun opgebouwde pensioengelden, de risico's en mogelijkheden en het gevoerde beleid.

Rabo PGGM PPI en Interpolis zijn de gezamenlijke aanbieders van het Rabo BedrijvenPensioen. Een moderne en overzichtelijke regeling. Interpolis is de aanbieder van de risicoverzekeringen die onderdeel uitmaken van het Rabo BedrijvenPensioen. Door de nabijheid en deskundigheid van de specialisten van Rabobank te combineren met de jarenlange pensioen kennis van PGGM kan Rabo PGGM PPI werkgevers en hun medewerkers een goed product bieden.

1.4 Juridische structuur

Rabo PGGM PPI is een zelfstandige stichting met een eigen Bestuur en een Raad van Toezicht. Door te kiezen voor een stichtingsvorm kan Rabo PGGM PPI zich optimaal richten op de belangen van werkgevers en werknemers. De stichting heeft geen winstoogmerk. Rabo PGGM PPI heeft op 21 december 2012 een vergunning voor een Premiepensioeninstelling gekregen van DNB als bedoeld in de artikelen 2:54g en volgende van de Wet op het financieel toezicht. De stichting is statutair gevestigd in Utrecht en ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 55352650.

1.5 Governance

Governance

De governance van Rabo PGGM PPI wordt ingevuld door het bestuur en de Raad van Toezicht. Integere bedrijfsvoering staat of valt met goed bestuur en intern toezicht daarop. De wijze waarop de governance van Rabo PGGM PPI is vormgegeven, borgt een verantwoorde besturing en behartiging van belangen van alle stakeholders, met name deelnemers en werkgevers. De Nederlandsche Bank heeft bij de vergunningaanvraag getoetst of door het bestuur en de Raad van Toezicht wordt voldaan aan de eisen van deskundigheid, betrouwbaarheid en integriteit.

Bestuur

Het bestuur is verantwoordelijk voor de volledige uitvoering van de pensioenregelingen, zoals de kwaliteit van de dienstverlening en de sturing en monitoring van de uitbestede processen. Bestuurders zijn werkzaam voor Rabo PGGM PPI op grond van detacheringsovereenkomsten. Er worden geen salariskosten van bestuurders in de stichting verantwoord. In het bestuursreglement en middels een professioneel statuut is geborgd dat de bestuursleden uitsluitend in het belang van Rabo PGGM PPI handelen. Het bestuur van Rabo PGGM PPI bestaat uit de volgende vier personen:

K.E. Engelse	Algemeen directeur
Drs. H.J. Sloots AAG	Financieel directeur (tot 26 mei 2015)
Drs. E. de Weerd	Operationeel directeur (tot 26 mei 2015)
Drs. T.L.A. Laffree	Commercieel directeur

De heren Sloots en de Weerd hebben, in verband met het aanvaarden van een andere functie, hun bestuurszetel per 26 mei 2015 opgegeven. Het bestuur is, in overleg met de hierbij betrokken partijen, bezig om deze beide vacatures zo spoedig mogelijk te vervullen.

Raad van Toezicht

Rabo PGGM PPI heeft een Raad van Toezicht als intern toezichtsorgaan. De Raad van Toezicht heeft tot taak toezicht te houden op het functioneren van het bestuur en op de algemene gang van zaken van Rabo PGGM PPI. De Raad van Toezicht van Rabo PGGM PPI bestaat in beginsel uit 4 zetels:

J.G. van der Werf	Voorzitter Raad van Toezicht (tot 7 februari 2014)
Drs. A.J.M. Sibbing	Voorzitter Raad van Toezicht (vanaf 21 augustus 2014)
Drs. G.J. van Daelen	Lid Raad van Toezicht
Dr. J.J. Bos	Lid Raad van Toezicht
Mevr. mr. C.M.C.P. van Herpen-Thuring	Lid Raad van Toezicht

Beleggingen Advies Commissie

De Beleggingen Advies Commissie is een commissie van het bestuur van Rabo PGGM PPI. De Beleggingen Advies Commissie heeft tot taak voorstellen betreffende het beleggingsbeleid voor te bereiden en advies uit te brengen over de uitvoering van het beleggingsbeleid van de stichting en de vermogensbeheerder van de stichting. Daarnaast brengt de Beleggingen Advies Commissie advies uit over beleggingsvoorstellen van de vermogensbeheerder die van bijzondere aard zijn of een bepaalde omvang te boven gaan. De commissie bestaat uit twee bestuursleden en twee externe leden.

1.6 Ketenpartners & pensioenregeling

Ketenpartners

Voor de bemiddeling heeft Rabo PGGM PPI een bemiddelingsovereenkomst gesloten met de Rabobank die op grond hiervan bemiddelt en het beheer uitvoert van het Rabo BedrijvenPensioen. Rabo PGGM PPI bemiddelt voor Interpolis (Achmea Pensioen en Levensverzekeringen N.V.) in de risicodekkingen van biometrische risico's tijdens de opbouwfase. Rabobank is derhalve onderbemiddelaar voor deze risicoverzekeringen.

De taken die nodig zijn voor het uitvoeren van de regeling zoals administratie en beleggen, besteedt Rabo PGGM PPI uit aan derden, of is anderszins elders belegd:

- De pensioenadministratie wordt uitbesteed aan PGGM Pensioenbeheer B.V.
- Het vermogensbeheer wordt deels uitgevoerd door PGGM Vermogensbeheer B.V. voor wat betreft beleggingsadvies en monitoring van de uitvoering van het beleggingsbeleid.
- De uitvoering van het beleggingsbeleid is belegd bij Robeco Institutional Asset Management B.V. (Robeco).
- De bestuursondersteuning wordt geleverd door PGGM Pensioenbeheer B.V.

Voor de afdekking van biometrische risico's wordt samengewerkt met Interpolis. Deze samenwerking is geen uitbesteding. Interpolis is namelijk mede-aanbieder van het RaboBedrijven Pensioen. Interpolis is daarnaast standaardaanbieder van een offerte voor de aankoop van ouderdompensioen aan (gewezen) deelnemers en andere aanspraakgerechtigden op het moment van pensionering. Robeco zorgt voor de uitvoering van het vermogensbeheer.

Verbonden partijen

Rabo PGGM PPI is een onafhankelijk stichting en staat feitelijk los van de oprichters. Zowel PGGM als Rabobank hebben Rabo PGGM PPI van oprichtingskapitaal voorzien. PGGM en Rabobank hebben ieder het recht om twee bestuurders van Rabo PGGM PPI op bindende voordracht ter beschikking te stellen. De bemiddeling en het beheer van het Rabo BedrijvenPensioen wordt exclusief door Rabobank uitgevoerd.

Rabobank houdt een minderheidsbelang van 29% in Achmea (Interpolis) en was tot 1 juli 2013 volledig eigenaar van Robeco Groep N.V.

Rabo BedrijvenPensioen

Rabo PGGM PPI voert een moderne pensioenregeling. Belangrijke kenmerken van deze regeling zijn:

- Ouderdomspensioen inclusief een 70% overgang naar partnerpensioen voor werknemers en hun partners;
- Partner- en/of wezenpensioen bij overlijden van de werknemer voor pensionering;
- Premievrije voortzetting van de financiering van de pensioen- en risicopremie voor het deel dat de werknemer arbeidsongeschikt is;
- Aanvullende mogelijkheid voor een tijdelijk partnerpensioen.

De risicodekkingen van het Rabo BedrijvenPensioen worden verzorgd door Interpolis. Rabo PGGM PPI is hiervoor bemiddelaar.

Bestemming en verdeling sterftewinst

Wanneer een deelnemer komt te overlijden en geen nabestaanden heeft wordt het opgebouwde kapitaal verdeeld over de overige deelnemers aan het Rabo BedrijvenPensioen. Het kapitaal dat in dat geval tot uitkering komt heet sterftewinst. Rabo PGGM PPI bouwt uit de eventuele sterftewinst een voorziening van € 250.000 op. Met deze voorziening zorgt Rabo PGGM PPI ervoor dat ook de pensioenen van werknemers van failliete werkgevers worden bijgehouden en geadmistreerd. De voorziening is gemaximeerd op € 250.000 en kan niet negatief worden. Wanneer de voorziening van € 250.000 beschikbaar is, wordt de resterende sterftewinst verdeeld over de deelnemers aan het Rabo BedrijvenPensioen. Dit gebeurt pro rata op basis van de saldi op de deelnemersrekeningen per 31 december van enig jaar. Op Mijn Rabo BedrijvenPensioen (deelnemersportal) en in het jaarverslag van Rabo PGGM PPI worden de toegekende bedragen nader toegelicht. De sterftewinst op 31 december 2014 bedraagt Euro 117. Daarmee vindt er over 2014 geen uitkering van de sterftewinst aan deelnemers plaats.

Beleggingsbeleid

Rabo PGGM PPI heeft het lange termijn karakter van beleggen voor pensioen als uitgangspunt gekozen voor het beleggingsbeleid met als doel haar deelnemers op pensioendatum een passende pensioenuitkering te kunnen laten aankopen. De beleggingen voor de deelnemers zijn ondergebracht in life cycle fondsen. Daarmee volgen de beleggingen de "levenscyclus" van de deelnemer, zodanig dat de risico's nauwkeurig zijn afgestemd op de pensioeningangsdatum.

De life cycle fondsen zijn opgebouwd uit meerdere onderliggende beleggingsfondsen waardoor een breed gespreide portefeuille wordt gecreëerd. Door spreiding van de zakelijke waarden waarin wordt belegd, worden onder meer concentratierisico's beperkt en neemt de kans op een hoger en stabielere rendement toe. Beleggen voor pensioen is een zaak van lange termijn en niet van korte termijn kansen. Daarom wordt actief management alleen toegepast bij beleggingen waar inefficiënties in markten kunnen worden benut. Door de periodieke evaluatie en herijking van het beleggingsbeleid bewerkstelligt Rabo PGGM PPI de flexibiliteit en ruimte die nodig is om aanpassingen te doen voor een optimaal rendement.

Uitvoering beleggingsbeleid

Rabo PGGM PPI heeft een overeenkomst gesloten met PGGM Vermogensbeheer B.V. PGGM Vermogensbeheer B.V. adviseert Rabo PGGM PPI over het beleggingsbeleid en toetst of de inrichting van de life cycle fondsen waarin in de deelnemersgelden worden ondergebracht past bij het vastgestelde beleid van Rabo PGGM PPI.

Rabo PGGM PPI brengt de gelden van de deelnemers als participant onder in Pensioen Opbouwfondsen van Robeco. Deze fondsen zijn exclusief opgericht voor Rabo PGGM PPI en de fondsvoorwaarden van de fondsen zijn afgestemd op het beleggingsbeleid van Rabo PGGM PPI. Er is geen contractuele link tussen Rabo PGGM PPI en Robeco en daarmee geen uitbestedingsrelatie. Rabo PGGM PPI kan als vrijwel enig houder van de participaties in de life cycle fondsen op de participantenvergadering haar invloed ten behoeve van haar regeling en klanten/ deelnemers aanwenden.

Rabo PGGM PPI heeft hiermee een duidelijke scheiding aangebracht in rollen en verantwoordelijkheden tussen PGGM Vermogensbeheer B.V. (advisering over het beleid) en Robeco (uitvoering vermogensbeheer). Daarnaast heeft Rabo PGGM PPI een Beleggingen Advies Commissie (BAC) die het bestuur adviseert over strategie, beleid en uitvoering.

Life cycle concept

Het beleggingsbeleid is erop gericht om een zo goed mogelijk pensioen voor de deelnemers op te bouwen tegen acceptabele risico's. Er wordt daartoe belegd middels een 'life cycle fonds concept' met een afbouw van het risico richting pensioendatum. Het inkooprisico op pensioendatum wordt verkleind door het renterisico ten opzichte van de inkoopfactoren bij de standaardverzekeraar te beperken. Een deelnemer blijft gedurende de gehele looptijd in hetzelfde life cycle fonds. De beleggingsmix van het fonds wijzigt in de loop van de tijd.

Deelnemersinformatie

Deelnemers aan het Rabo BedrijvenPensioen hebben online een actueel inzicht in hun persoonlijke pensioensituatie vanuit deze regeling. In deze portal bevindt zich informatie over onder andere de pensioenregeling, hun opgebouwde pensioenvermogen en dekking voor partner- en wezenpensioen. Ook een Pensioenverkenner, waarmee direct inzicht in de persoonlijke pensioensituatie kan worden verkregen, is inmiddels beschikbaar voor onze deelnemers. Zij kunnen effecten van gewijzigde omstandigheden hierop real-time simuleren. Deelnemers kunnen in het portal en op de website www.robeco.nl/rabo_bedrijvenpensioen meer lezen over de werkwijze van het life cycle beleggen en de resultaten van de fondsen. Daar zijn namelijk ook de jaarverslagen van de fondsen gepubliceerd. Omdat er sprake is van individuele pensioenopbouw voor risico en rekening van de deelnemers worden de resultaten van de fondsen niet nader toegelicht in het jaarverslag van Rabo PGGM PPI.

Verantwoord beleggen

Rabo PGGM PPI kiest ervoor om de bedrijfsactiviteiten op een duurzame wijze vorm te geven. Verantwoord beleggen maakt daarom ook deel uit van de beleggingsbeginselen. Hoofddoelstelling is het realiseren van een goed rendement ten behoeve van een goed en betaalbaar pensioen voor de deelnemers. Maatschappelijk verantwoord beleggen is daarbij van belang.

2 Verslag over 2014 en vooruitzichten 2015

2.1 Algemeen

Rabo PGGM PPI is opgericht op 23 mei 2012 en beschikt sinds 21 december 2012 over een vergunning voor het uitoefenen van het bedrijf van premiepensioeninstelling als bedoeld in artikel 2:54h, eerste lid, van de Wet financieel toezicht (Wft), alsmede over een vergunning om als bemiddelaar in verzekeringen op te treden als bedoeld in artikel 2:54h, tweede lid, van de Wft.

Het jaar 2014 stond voor Rabo PGGM PPI in het teken van uitbouwen van haar positie in de markt. Na het introductiejaar 2013 is er voortvarend verder gebouwd op het in dat jaar gelegde fundament.

2.2 Marktontwikkeling

In een dynamische markt heeft bemiddelaar Rabobank Pensioen Advies onze collectief pensioen oplossing wederom aan veel nieuwe MKB ondernemers kunnen aanbieden. De competitieve omgeving waarin dat plaatsvond heeft daaraan niets afgedaan. Klanten en deelnemers zeilen scherper aan de wind ten aanzien van het thema pensioen. Dat vraagt dat alle spelers, dus ook Rabo PGGM PPI, tot adequaat inspelen op de veranderende marktomstandigheden. Wij hebben onze propositie dit jaar dan ook op een aantal punten verder verbeterd. Onder meer door de introductie van de Pensioenverkenner. Hiermee kan elke deelnemer op basis van zijn eigen wensen zijn eigen pensioenbehoefte in beeld brengen en vergelijken met de realiteit. Ook kan hij direct zien wat wijzigingen in zijn persoonlijke situatie voor consequenties hebben en wat hij eraan kan doen.

Uiteraard heeft Rabo PGGM PPI de noodzakelijke aanpassingen gerealiseerd die de wijzigingen in pensioenwetgeving voor 2015 vereisen. Aan het informeren van onze bestaande en nieuwe klanten en deelnemers is veel aandacht besteed.

2.3 Beleggingen

Huidige economische situatie

Zes jaar lang is de economische omgeving gekenmerkt door crises in verschillende delen van de wereld en door de aanpak van beleidsbepalers om deze te bezweren. Hoewel de structurele gevolgen van deze crises hebben geleid tot een fragiele economische omgeving op dit moment, lijkt langzaam sprake van een terugkeer naar meer normale tijden. Het jaar 2014 wordt aangeduid als het jaar van de transitie. Structurele onevenwichtigheden die afgelopen jaren zijn ontstaan en hebben geleid tot de huidige fragiele situatie, zullen langzaam moeten verdwijnen. De onconventionele beleidsmaatregelen om de crises te bezweren, moeten stap voor stap worden teruggedraaid.

Met de huidige verwachtingen van onder meer het IMF en de OECD als uitgangspunt is een lange termijn scenario ontwikkeld met een horizon van 10 á 15 jaar. In absolute zin geldt dat de verwachte rendementen weliswaar laag zijn in vergelijking met bijvoorbeeld de historische waarden. Maar ondanks de vele gevaren die

de economie en financiële markten op dit moment bedreigen, gaan markten uit van een goede afloop. In de waarderingen lijkt namelijk geen extra risicopremie besloten te liggen voor eventuele tegenvallers. Aandelen in volwassen markten lijken duur. Echter, omdat ook de meeste vastrentende waarden overgewaardeerd zijn, is er nog steeds sprake van een redelijke aandelenrisicopremie.

Renteontwikkeling afgelopen jaar

De huidige Europese rentes zijn op een historisch laag niveau. In 2014 is de 30-jaars rente gedaald van 2,7% naar 1,5%. De daling van de rente kent drie belangrijke oorzaken. Ten eerste leidt een sterke daling van de olieprijs tot een druk op de inflatie en daarmee ook de rente. Een tweede oorzaak voor de gedaalde rente is de verwachting over het monetair beleid. Mede doordat andere instrumenten van de ECB niet het gewenste effect sorteren, wordt de kans steeds groter dat de centrale bank start met het opkopen van staatsobligaties. De derde en laatste oorzaak voor de gedaalde rente is de ommekeer in het sentiment op financiële markten. Een grotere risicoaversie eind november en begin december heeft hier geleid tot safe-haven beleggingen in vastrentende waarden.

Realisatie 2014

Deze dalende rente heeft geleid tot een hoog rendement op obligaties. Vooral de fondsen voor deelnemers die binnen 10 jaar recht hebben op pensioen profiteren hiervan, doordat deze fondsen meer beleggen in obligaties. Ook de aandelen hebben een positieve bijdrage geleverd aan het rendement. Hiervan profiteren vooral de fondsen voor jongere deelnemers.

Alle Pensioen Opbouw fondsen hebben in 2014 een hoog jaarrendement behaald. In de onderstaande tabel is het rendement 2014 voor de verschillende Pensioen Opbouw fondsen weergegeven:

	Rendement
Pensioen Opbouw 2013 – 2015	20,4%
Pensioen Opbouw 2016 – 2018	20,7%
Pensioen Opbouw 2019 – 2021	17,5%
Pensioen Opbouw 2022 – 2024	15,5%
Pensioen Opbouw 2025 – 2027	12,8%
Pensioen Opbouw 2028 – 2030	11,2%
Pensioen Opbouw 2031 – 2033	9,6%
Pensioen Opbouw 2034 – 2036	9,8%
Pensioen Opbouw 2037 – 2039	10,0%
Pensioen Opbouw 2040 – 2042	10,1%
Pensioen Opbouw 2043 – 2045	9,9%
Pensioen Opbouw 2046 – 2048	10,0%
Pensioen Opbouw 2049 – 2051	10,3%
Pensioen Opbouw 2052 – 2054	10,3%
Pensioen Opbouw 2055 – 2057	10,2%
Pensioen Opbouw 2058 – 2060	10,3%

De relatief hoge instroom ten opzichte van het aanwezige vermogen kan zorgen voor enige fluctuaties in de gerealiseerde rendementen op de Pensioen Opbouwfondsen.

Wijzigingen in beleggingsbeleid 2015

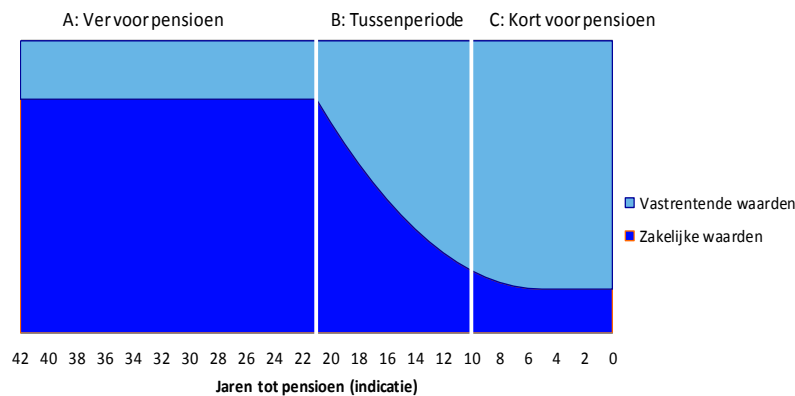
Met ingang van februari 2015 wordt het beleggingsbeleid van het Rabo BedrijvenPensioen aangepast.

Hiermee speelt Rabo PGM PPI in op de huidige marktomstandigheden. De belangrijkste wijzigingen zijn:

- Voor deelnemers die nog meer dan 20 jaar voor pensioendatum zitten gaan we meer beleggen in risicovolle beleggingen (aandelen). Dit doen wij omdat we verwachten dat de rendementen op zowel aandelen als obligaties de komende jaren lager zullen zijn. Om toch een goed pensioen op te kunnen bouwen, beleggen we ca. 10% meer in aandelen. Dit levert naar verwachting een hoger rendement op dan obligaties, en dus een hoger pensioen. Nadeel is wel dat het risico van de beleggingen toeneemt. Door de lange looptijd tot aan pensioen zijn wij van mening dat de vergrote kans op een hoger pensioen opweegt tegen het hogere risico.
- Het moment van afbouw van beleggingsrisico richting pensioenleeftijd is aangepast. Tot en met 2014 begonnen we het beleggingsrisico al af te bouwen. Er wordt in het nieuwe beleid afgebouwd vanaf 20 jaar voor pensionering. Dat zorgt ervoor dat we wat langer in hoger risico beleggen.
- Er wordt niet meer belegd in grondstoffen. We zien de meerwaarde van grondstoffen in de beleggingsportefeuille afnemen. Daarbij zijn de kosten van beleggen in grondstoffen relatief hoog.
- Door de lage rente is de inkoop van een pensioen bij een verzekeraar duurder geworden. De deelnemer krijgt daardoor minder pensioen voor uw opgebouwde kapitaal. Daarom blijft het beleid

zo dat het renterisico voor deelnemers kort voor pensionering zo goed mogelijk wordt afgedekt, maar voor deelnemers verder voor pensionering dekken we juist minder renterisico af. Dit doen wij omdat de rente momenteel laag is en wij verwachten dat deze in principe op termijn meer zal stijgen dan dalen.

In de grafiek hierboven is te zien hoe wij sinds 1 februari 2015 beleggen. Het complete beleid van de PPI wordt toegelicht in het beleggingsplan. Dit is te vinden op onze vernieuwde website www.rabopggmppi.nl.

2.4 Financieel resultaat

Rabo PGGM PPI heeft in 2014 een negatief resultaat behaald van € 411 duizend. Dit is in lijn met de voor 2014 opgestelde begroting. De vermogenspositie van Rabo PGGM PPI is ruim toereikend om dit aanloopresultaat te absorberen. Het stichtingskapitaal en reserves bedraagt per 31 december 2014 Euro 1.802 duizend. Daarnaast zijn aanvullende kapitaalgaranties beschikbaar van founding partners tot een bedrag van Euro 1.750 duizend.

De liquiditeit en solvabiliteit van Rabo PGGM PPI is daarmee ruim voldoende.

2.5 Vooruitzichten

In 2014 heeft Rabo PGGM PPI een goede groei doorgemaakt. In totaal zijn nu 1.050 werkgevers aangesloten bij het Rabo BedrijvenPensioen. Dat betekent een stijging van 919 werkgevers. We verwachten in 2015 een vergelijkbare groei te behalen als in 2014.

Het Rabo BedrijvenPensioen heeft als doelgroep MKB bedrijven tot 100 deelnemers. Het Rabo BedrijvenPensioen is ontwikkeld voor en met bedrijven in deze markt. Ook in 2014 is gebleken dat het product goed past bij de doelgroep. Een enquête onder werkgevers en hun medewerkers leverde een positieve respons op omtrent kwaliteit en begrijpelijkheid van de aangeboden regeling. Ook werden er wensen geuit omtrent enkele aan te brengen verbeteringen. Rabo PGGM PPI heeft aan het verzoek tot meer inzicht in de toekomstige pensioensituatie invulling gegeven door de introductie van de Pensioenverkenner. Daarnaast is een nieuwe website gelanceerd met daarop o.a. meer informatie over PPI RaboBedrijvenPensioen en zaken als de meest gestelde vragen. De positieve interactie met onze klanten en deelnemers zal ook in 2015 leiden tot verdere product verbetering en innovatie.

De financiële vooruitzichten voor 2015 zijn conform de meerjarenramingen zoals bij aanvang gemaakt. Het moment waarop Rabo PGGM PPI kostendekkend kan opereren is voorzien in 2017. De commerciële- en resultaatontwikkelingen geven voldoende aanleiding om ons daarop te blijven richten. De kapitaalspositie van Rabo PGGM PPI is ruim voldoende en solide om gedegen aan verdere uitbouw van het klantenbestand te werken.

3 Compliance en risicobeheersing

3.6 Compliance

Het bestuur bespreekt elk kwartaal zorgvuldig de diverse rapportages teneinde zich een goed beeld te vormen over de interne en uitbestede activiteiten. Waar nodig wordt aanvullende informatie gevraagd. Vervolgens worden deze rapportages met besluitvorming van het bestuur ter kennis gebracht van de Raad van Toezicht. De Compliance Officer heeft verklaard dat er geen sprake is of is geweest van zaken die hier moeten worden vermeld, zoals belangenverstrengeling of andere voorvallen met betrekking tot de integriteit van bij Rabo PGGM PPI betrokken beleidsbepalers. Er zijn geen zaken geconstateerd die noopten tot ingrijpen of bijsturen. De rapportages geven aan dat Rabo PGGM PPI compliant is en er toereikende handvatten zijn voor het bestuur om haar verantwoordelijkheid te kunnen nemen.

3.7 Risicobeheersing en structuur

Het beheersen van risico's is een belangrijke taak van het bestuur van Rabo PGGM PPI. Om deze taak goed uit te kunnen voeren heeft het bestuur een risicomanagement cyclus ingericht. Voor de invulling van risicomanagement maken de betrokken onderdelen van Rabo PGGM PPI gebruik van een risicoraamwerk (kaders, richtlijnen, methoden en technieken). Het risicoraamwerk is gebaseerd op de principes van COSO II Enterprise Risk Management en wordt uitgevoerd conform FIRM, het risicomodel van toezichthouder DNB.

Het risicoraamwerk van Rabo PGGM PPI maakt de strategische, tactische en operationele risico's op gestructureerde wijze inzichtelijk, en vormt de grondslag voor bewaking van en rapportage over de risico's. Het operationeel risicomanagementproces is een continu proces op alle niveaus binnen Rabo PGGM PPI. Minimaal eenmaal per jaar wordt een integraal risico-assessment uitgevoerd. De risicogebieden, wijzigingen in wet- en regelgeving, winstgevendheid, fouten in klantketen, assumed payments en werking deelnemersadministratie zijn intensief gemonitord in 2014.

Begin 2015 is er opnieuw een risico-assessment uitgevoerd en waar nodig aangepast. De top risico's zijn geselecteerd en worden in 2015 elk kwartaal specifiek gemonitord als onderdeel van de bespreking van de kwartaalrapportages. Daarbij zullen deze top risico's dynamisch worden beoordeeld en gehanteerd en waar nodig aangepast aan de actuele ontwikkelingen gedurende het jaar.

3.8 In Control Statement Rabo PGGM PPI

Als bestuur van Rabo PGGM PPI zijn wij verantwoordelijk voor de opzet en werking van de interne risicobeheersing- en controlesystemen van Rabo PGGM PPI. Deze systemen hebben tot doel de risico's van het niet realiseren van de strategische, governance, operationele en financiële doelstellingen optimaal te beheersen. Zij kunnen echter nooit absolute zekerheid bieden dat deze doelstellingen worden bereikt. De werkelijkheid is dat bij het nemen van beslissingen menselijke beoordelingsfouten kunnen optreden en dat er steeds kosten-baten afwegingen worden gemaakt bij het aanvaarden van risico's en het treffen van beheersingsmaatregelen.

Om onze verantwoordelijkheden te kunnen dragen, hebben wij gedurende de periode tot en met 31 december 2014 zelfstandig en op systematische wijze de risico's gerelateerd aan het behalen van onze doelstellingen en de van toepassing zijnde beheersingsomgeving van onze organisatie geanalyseerd en beoordeeld. Wij hebben daarbij onder andere het COSO ERM framework en de FIRM methodiek van De Nederlandsche Bank gehanteerd. Hierbij zijn de significante strategische, governance, operationele en financiële risico's bepaald. Het geheel van werkzaamheden inzake de risicobeheersing wordt door ons regelmatig besproken met de Compliance Officer en de Raad van Toezicht. Daarin worden tevens meegenomen de risico's die voortvloeien uit het bedrijfsmodel waarin gebruik wordt gemaakt van uitbesteding. Ook zijn de eventuele risico's die voortvloeien uit de uitbestede dienstverlening aan partners meegewogen.

Conclusie

Op grond van de hierboven beschreven werkzaamheden is het bestuur van mening, dat het in alle redelijkheid kan verklaren, dat de interne risicobeheersing- en controlesystemen in de periode tot en met 31 december 2014 naar behoren hebben gewerkt en een redelijke mate van zekerheid geven dat de financiële verslaggeving geen onjuistheden van materieel belang bevat.

Utrecht, 19 mei 2015

K.E. Engelse, Algemeen directeur

H.J. Sloots, Financieel directeur

E. de Weerd, Operationeel directeur

T.L.A. Laffree, Commercieel directeur

4 Verslag Raad van Toezicht

Verantwoording Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht kijkt terug op een dynamisch jaar waarin de doorontwikkeling van de PPI centraal stond. In dit verslag licht de Raad van Toezicht toe hoe het afgelopen jaar vorm is gegeven aan haar toezichthoudende rol. Ook worden de belangrijkste inhoudelijke zaken besproken waarbij de Raad dit jaar betrokken is geweest.

De Raad van Toezicht (hierna ook Raad) heeft tot taak toezicht te houden op het functioneren van de Raad van Bestuur (hierna ook bestuur). Ook heeft de Raad van Toezicht de taak de Raad van Bestuur gevraagd en ongevraagd van advies te dienen. De Raad van Toezicht richt zich bij de vervulling van zijn taken naar het belang van Rabo PGM PPI en alle daarbij betrokken belanghebbenden.

Wijziging in samenstelling

De samenstelling van de Raad van Toezicht is in 2014 aan verandering onderhevig geweest. Per 7 februari 2014 is de heer J.G. van der Werf teruggetreden uit en afgetreden als voorzitter van de Raad. Per 21 augustus 2014 is de heer A.J.M. Sibbing na een procedure van zorgvuldige werving en selectie, na toetsing door DNB toegetreden als onafhankelijk lid en tevens benoemd tot nieuwe onafhankelijke voorzitter van de Raad. In de tussentijdse periode is het voorzitterschap op verzoek van de Raad waargenomen door één van de leden van de Raad. De kwaliteit en continuïteit van toezicht door de Raad is in 2014 mede hierdoor niet in het geding geweest.

De samenstelling van het bestuur is in beweging gekomen. Eind 2014 hebben twee bestuursleden aangeven na het vaststellen van de jaarrekening over het boekjaar 2014 zich terug te willen trekken als bestuurslid. Bestuurlijke continuïteit is nadrukkelijk onderwerp van gesprek geweest tussen Raad en bestuur in 2014 en zal dat ook in 2015 zijn waarin werving en selectie van een tweetal bestuursleden aan de orde is. De kwaliteit en continuïteit van besturing is in 2014 naar het oordeel van de Raad niet in het geding geweest, mede dankzij zorgvuldige mitigerende maatregelen.

Functioneren van bestuur en toezicht

De Raad spreekt zich in 2014 wederom positief uit over het goed functioneren van het bestuur, zowel als team, als het goed functioneren van de individuele bestuurders. Deze positieve beoordeling komt voort uit individuele observaties in bilaterale gesprekken tussen leden van de Raad en bestuurders, en de regelmatige gezamenlijke vergaderingen tussen bestuur en Raad. Het bestuur stelt zich open en toegankelijk op, informeert en betreft de Raad adequaat zodat de Raad goed in staat is haar toezichthoudende rol te vervullen.

Het functioneren van zowel bestuur als Raad kent daarnaast ook een formeel evaluatiemoment. De Raad heeft zijn het eigen functioneren over 2014 alsmede het functioneren van het bestuur geëvalueerd aan de hand van een kader met belangrijkste vereisten op verschillende aspecten. De formele evaluatie bevestigt het beeld van goed functioneren van zowel bestuur als Raad.

De Raad heeft in 2014 kritisch gekeken naar zowel de adviserende rol richting het bestuur als de formeel toezichthoudende rol en de juiste balans hiertussen. Afgesproken is om hier ook in 2015 dieper op in te gaan. Bestuur en Raad spreken bovendien uit in 2015 te willen voortbouwen op de goede onderlinge verbinding tussen de Raad en bestuur door meer gezamenlijke informele bijeenkomsten, alsmede intensivering van de bilaterale contacten tussen leden van de Raad en het bestuur.

Activiteiten 2014

In 2014 is de Raad vier keer in formele setting bijeen gekomen. Deze vergaderingen kennen zowel een besloten deel voor de Raad zelf als een gezamenlijk deel met het bestuur. Daarnaast heeft de Raad in besloten samenstelling gesproken over het functioneren van het bestuur, het eigen functioneren en is overleg geweest met de externe accountant inzake de jaarrekening.

De Raad is door het bestuur adequaat betrokken bij de stand van zaken van Rabo PGM PPI onder andere aan de hand van rapportages van de dienstverlenende partijen waaraan wordt uitbesteed of waarmee wordt samengewerkt. PGM voor de pensioenadministratie, Robeco voor het vermogensbeheer en Rabo Advies voor verkoop en distributie. Het betreft dan onderwerpen als realisatie van de doelstellingen, strategie en risico's, opzet en werking van het interne risicobeheersings- en controlesysteem en de naleving van de toepasselijke wet- en regelgeving.

Nadrukkelijk heeft de Raad met het bestuur stilgestaan bij de contouren van het jaarplan 2015 ter invulling van het meerjarenplan 2013 -2017, maar ook de invulling van wettelijke verplichtingen zoals de totstandkoming van een adequaat exit-plan. De Raad en bestuur hebben nadrukkelijk stil gestaan bij het functioneren van de dienstverlenende partijen op basis van de service level agreements en daarin aandachtspunten benoemd en geadresseerd. Daar waar zich aandachtspunten in de dienstverlening aandienend zijn deze ook benoemd richting de dienstverlenende partijen en geadresseerd.

Belangrijke aandachtspunten voor 2015 betreffen onder andere de verdere ontwikkeling van de klanten portefeuille en het bieden van de mogelijkheid aan Rabobankklanten met eigen consultant om Rabo Bedrijvenpensioen af te nemen. Daarnaast wordt verder gegaan met de ontwikkeling van online-advies om toegang tot Rabo Bedrijvenpensioen te vereenvoudigen en vergroten en mee te gaan in concurrentie. De Raad heeft met instemming kennis genomen van het bedrijfsplan en de financiële forecast. De Raad is verheugd dat per einde 2014 een substantiële slag is gemaakt in acquisitie en distributie en dat zowel het aantal contracten als het aantal deelnemers is gegroeid.

De Raad is met het bestuur tevreden over de productpropositie die door de PPI aan het MKB wordt aangeboden. Het is een betrouwbaar product met een goede prijs kwaliteit verhouding en toegesneden op de doelgroep. Tegelijkertijd geeft de Raad aan dat de marktpotentie voor de PPI een continu punt van aandacht is en dat de komende periode nadrukkelijk moet blijven worden gezocht naar mogelijkheden ter vergroting van het marktaandeel van de Rabo PGM PPI.

Kwaliteitsborging

In 2014 heeft de Raad van Toezicht zich in twee additionele opleidingsbijeenkomsten verdiept over de invulling van de governance van een premie pensioen instelling, in het bijzonder haar eigen rol als toezichthouder. De tweede opleidingsbijeenkomst stond in het teken van vermogensbeheer en betrof de beleggingen control cyclus, de economische toekomstverwachtingen en de verschillende beleggingsstrategieën van PPI's.

De opleidingsbijeenkomsten vonden plaats in gezamenlijkheid tussen Raad en bestuur en werden verzorgd door (externe) deskundigen op de genoemde terreinen.

Utrecht, 19 mei 2015

G.J van Daelen

J.J. Bos

Mevr. C.M.C.P. van Herpen-Thuring

Drs. A.J.M. Sibbing

Jaarrekening 2014

Balans per 31 december 2014

(na bestemming saldo van baten en lasten)

(bedragen in duizenden euro's)

	Toelichting	31 december 2014	31 december 2013
Activa			
Beleggingen			
Beleggingen voor risico deelnemers	3	29.476	1.162
Vlottende activa			
Vorderingen en overlopende activa	4	1.862	263
Liquide middelen	5	2.020	2.232
Totaal activa		33.358	3.657
Passiva			
Stichtingskapitaal en reserves			
Stichtingskapitaal	6	2.750	2.750
Overige reserves		-948	-537
<i>Totaal Stichtingskapitaal en reserves</i>		<i>1.802</i>	<i>2.213</i>
Schulden en overlopende passiva			
Pensioenverplichtingen voor risico deelnemers	7	29.476	1.162
Overige schulden en overlopende passiva	8	2.080	282
Totaal passiva		33.358	3.657

Staat van baten en lasten 2014

(bedragen in duizenden euro's)

		25 mei tot en met	
	Toelichting	2014	31 december 2013
Baten			
Opbrengsten	10	553	32
Totaal baten		553	32
Lasten			
Uitvoeringskosten	11	869	450
Overige lasten	12	95	119
Totaal lasten		964	569
Saldo van baten en lasten		-411	-537

Bestemming van het saldo van baten en lasten

Het saldo van baten en lasten wordt geheel onttrokken aan de overige reserves.

Kasstroomoverzicht 2014

(bedragen in duizenden euro's)

	Toelichting	2014	25 mei tot en met 31 december 2013
Kasstroom uit activiteiten anders dan beleggingsactiviteiten			
Ontvangen premiebijdragen		15.868	1.190
Ontvangen in verband met inkomende waardeoverdrachten		13.858	8
Ontvangen bedragen uit hoofde van bemiddelingsactiviteiten		17	-
Ontvangen kostenvergoedingen		536	-
Betaalde gelden risicoverzekeringen		-2.269	-154
Betaalde kapitaals- en en waardeoverdrachten		-95	-
Betaalde bedragen uit hoofde van bemiddelingsactiviteiten		-455	-
Betaalde uitvoeringskosten	11	-244	-543
Overige mutaties		37	-99
Kapitaalstorting	6	-	2.750
Totaal kasstroom uit activiteiten anders dan beleggingsactiviteiten		27.253	3.152
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten			
Ontvangen kostenvergoedingen		-	-
Verkopen van beleggingen	3	1.021	7
Ontvangen directe beleggingsopbrengsten		-	-
Aankopen beleggingen	3	-28.486	-927
Betaalde kosten van vermogensbeheer		-	-
Totaal kasstroom uit beleggingsactiviteiten		-27.465	-920
Mutatie liquide middelen		-212	2.232
De mutatie van de liquide middelen kan als volgt worden aangesloten op de balans.			
Totaal liquide middelen begin periode	5	2.232	-
Totaal liquide middelen einde jaar	5	2.020	2.232
Mutatie liquide middelen		-212	2.232

Toelichting jaarrekening

1 Inleiding

1.1 Informatie over de stichting

Algemeen

Stichting Rabo PGM Premiepensioeninstelling (Rabo PGM PPI) is opgericht op 23 mei 2012 en statutair gevestigd te Utrecht en kantoorhoudend in Zeist. De storting van het oprichtingskapitaal heeft plaatsgevonden op 25 mei 2012.

Rabo PGM PPI stelt zich primair ten doel:

- Het aanbieden van premiepensioenregelingen aan werkgevers ten behoeve van pensioenopbouw voor hun werknemers. In eerste aanleg richt Rabo PGM PPI zich met de Rabo BedrijvenPensioen regeling op bestaande en nieuwe MKB klanten van Rabobank.
- Het uitvoeren van de opbouwfase van premiepensioenregelingen; een deel van deze activiteiten is uitbesteed aan PGM Pensioenbeheer B.V.
- Het verrichten van bemiddelingsactiviteiten en advisering voor verzekeringen die onderdeel zijn van de regelingen; een deel van deze activiteiten is uitbesteed aan Rabobank Nederland.
- Het bieden van inzicht en overzicht aan deelnemers over hun opgebouwde pensioengelden, de risico's en mogelijkheden en het gevoerde beleid.

Vergunning

Rabo PGM PPI heeft op 21 december 2012 een vergunning voor een Premiepensioeninstelling gekregen van DNB als bedoeld in de artikelen 2:54h en volgende van de Wet op het financieel toezicht, alsmede een vergunning om als bemiddelaar in verzekeringen op te treden als bedoeld in artikel 2:54h, tweede lid, van de Wft.

1.2 Pensioenregeling

Kenmerken

Rabo PGM PPI voert een moderne pensioenregeling. Belangrijke kenmerken van deze regeling zijn:

- Ouderdomspensioen inclusief een 70% overgang naar partnerpensioen voor werknemers en hun partners;
- Partner- en/of wezenpensioen bij overlijden van de werknemer voor pensionering;
- Premievrije voortzetting van de financiering van de pensioen- en risicopremie voor het deel dat de werknemer arbeidsongeschikt is;
- Aanvullende mogelijkheid voor een tijdelijk partnerpensioen.

Bestemming en verdeling sterftewinst

Wanneer een deelnemer komt te overlijden en geen nabestaanden heeft wordt het opgebouwde kapitaal verdeeld over de overige deelnemers aan het Rabo BedrijvenPensioen. Het kapitaal dat in dat geval tot uitkering komt heet sterftewinst. Rabo PGM PPI bouwt uit de eventuele sterftewinst een voorziening van € 250.000 op. Met deze voorziening zorgt Rabo PGM PPI ervoor dat ook de pensioenen van werknemers van failliete werkgevers worden bijgehouden en geadmistreerd. De voorziening is gemaximeerd op € 250.000 en kan niet negatief worden. Wanneer de voorziening van € 250.000 beschikbaar is, wordt de resterende sterftewinst verdeeld over de deelnemers aan het Rabo BedrijvenPensioen. Dit gebeurt pro rato op basis van de saldi op de deelnemersrekeningen per 31 december van enig jaar. Op Mijn Rabo BedrijvenPensioen

(deelnemersportal) en in het jaarverslag van Rabo PGGM PPI worden de toegekende bedragen nader toegelicht. De sterftewinst op 31 december 2014 bedraagt Euro 117. Daarmee vindt er over 2014 geen uitkering van de sterftewinst aan deelnemers plaats.

Risicodekkingen

De risicodekkingen van het Rabo BedrijvenPensioen worden aangeboden door de Interpolis (Achmea Pensioen en Levensverzekeringen N.V.), Rabo PGGM PPI is hiervoor bemiddelaar en de Rabobank onderbemiddelaar.

2 Grondslagen

2.1 Grondslagen voor de financiële verslaggeving

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld in euro's. De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW en de stellige uitspraken van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving (RJ), uitgegeven door de Raad voor de Jaarverslaggeving.

Voor Premiepensioeninstellingen bestaan geen specifieke richtlijn voor verslaggeving en de opzet van een modeljaarrekening. Het bestuur van Rabo PGGM PPI heeft vanuit het stramien van de RJ keuzes gemaakt in de uitwerking van de jaarrekening, zodoende dat naar de mening van het bestuur de aard van de werkzaamheden van Rabo PGGM PPI helder en transparant is voor de lezer van de jaarrekening. Op deze wijze geeft het bestuur invulling aan het vereiste inzicht voor gebruikers, zoals omschreven in artikel 362 lid 1 van Titel 9 Boek 2 BW.

Vergelijking met vorig jaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ten opzichte van vorig jaar ongewijzigd.

Verwerking

Een actief wordt in de balans verwerkt wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen aan de stichting zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle toekomstige economische voordelen en risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

Een verplichting wordt niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de verwachte uitstroom van middelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

Rabo PGGM PPI houdt de beleggingen voor risico van deelnemers via participaties in de pensioen opbouw fondsen van Robeco. Dit zijn life cycle fondsen. Aangezien Rabo PGGM PPI geen control uitoefent over deze Robeco life cycle fondsen, worden de Robeco life cycle fondsen niet geconsolideerd in Rabo PGGM PPI. De aan- en verkopen van units door Rabo PGGM PPI in de Robeco life cycle fondsen worden daarmee gekwalificeerd als beleggingsobject.

Saldering

Een financieel actief en een financieel passief worden gesaldeerd en als nettobedrag in de balans opgenomen indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met gesaldeerd opgenomen financiële activa en passiva samenhangende rentebaten en rentelasten worden eveneens gesaldeerd opgenomen.

Waardering

Een aanzienlijk deel van de waarde van de activa en enkele passiva van Rabo PGGM PPI betreffen financiële instrumenten. Financiële instrumenten worden op het moment van verkrijging gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs, zijnde de reële waarde van het actief of de verplichting, vermeerderd met de transactiekosten. Vervolgens worden financiële activa en financiële verplichtingen op het volgende waarderingsmoment gewaardeerd tegen reële waarde, tenzij anders vermeld.

De reële waarde is het bedrag waarvoor een actief kan worden verhandeld of een verplichting kan worden afgewikkeld tussen ter zake goed geïnformeerde partijen die tot een transactie bereid zijn en die onafhankelijk van elkaar zijn.

Verbonden partijen

Rabo PGGM PPI is een onafhankelijk stichting en staat feitelijk los van de oprichters. Zowel PGGM als Rabobank hebben Rabo PGGM PPI van oprichtingskapitaal voorzien. PGGM en Rabobank hebben ieder het recht om twee bestuurders van Rabo PGGM PPI op bindende voordracht ter beschikking te stellen. De bemiddeling en het beheer van het Rabo BedrijvenPensioen wordt exclusief door Rabobank uitgevoerd.

Rabobank houdt een minderheidsbelang van 29% in Achmea (Interpolis) en was tot 1 juli 2013 volledig eigenaar van Robeco Groep N.V.

2.2 Grondslagen voor waardering van activa en passiva

Beleggingen voor risico deelnemers

Beleggingen voor risico deelnemers worden gewaardeerd tegen reële waarde. De beleggingen voor risico deelnemers hebben uitsluitend betrekking op participaties in de pensioen opbouw fondsen (life cycle fondsen) van Robeco. De reële waarde is de Net Asset Value per jaareinde van het aantal participaties van de pensioen opbouw fondsen.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen en overlopende activa worden opgenomen tegen de reële waarde van de tegenprestatie, gewoonlijk de nominale waarde.

Liquide middelen

De liquide middelen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde. Onder liquide middelen worden verstaan bij banken aangehouden rekening-courantsaldi en bij banken aangehouden activa die zonder beperkingen en zonder materieel risico van waardevermindering onmiddellijk kunnen worden omgezet in liquide middelen, en een oorspronkelijke looptijd niet langer dan één jaar hebben.

Stichtingskapitaal en reserves

Stichtingskapitaal en reserves worden bepaald door het bedrag dat resteert nadat alle actiefposten en posten van het vreemd vermogen, volgens de van toepassing zijnde waarderingsgrondslagen in de balans zijn opgenomen.

Pensioenverplichtingen voor risico deelnemers

Pensioenverplichtingen voor risico deelnemers wordt gewaardeerd tegen de waarde van de aan deelnemers toegewezen beleggingen. Het beleggingsrisico ligt bij de deelnemers. De pensioenverplichtingen voor risico deelnemers wordt niet actuarieel bepaald en is gelijk aan de Beleggingen voor risico deelnemers.

Overige schulden en overlopende passiva

Overige schulden en overlopende passiva worden opgenomen tegen de reële waarde van de tegenprestatie, gewoonlijk de nominale waarde.

2.3 Grondslagen voor resultaatbepaling

Tenzij anders vermeld, worden de baten en lasten ten gunste c.q. ten laste van het resultaat gebracht in de periode waarop zij betrekking heeft. Baten worden verantwoord voor zover het waarschijnlijk is dat de economische voordelen ten goede zullen komen aan Rabo PGGM PPI en de baten betrouwbaar kunnen worden bepaald. Lasten worden verantwoord voor zover het waarschijnlijk is dat de economische nadelen toe komen aan Rabo PGGM PPI en de lasten betrouwbaar kunnen worden bepaald.

Beleggingsresultaten worden niet in de staat van baten en lasten verantwoord, maar worden verwerkt in de balans, aangezien de beleggingen voor rekening en risico van deelnemers zijn aangegaan.

2.4 Grondslagen voor het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht wordt opgesteld volgens de directe methode. Dit houdt in dat alle ontvangsten en uitgaven ook als zodanig worden gepresenteerd. Onderscheid wordt gemaakt tussen kasstromen uit beleggingsactiviteiten en kasstromen uit andere activiteiten.

3 Beleggingen voor risico deelnemers

3.1 Mutatieoverzicht Pensioen Opbouw fondsen

(bedragen x € 1 duizend)	1 januari 2014	Aan- kopen	Ver- kopen	Waarde- verande- ringen	31 december 2014
Pensioen Opbouw 2013 – 2015	-	30	-13	1	18
Pensioen Opbouw 2016 – 2018	36	559	-91	43	547
Pensioen Opbouw 2019 – 2021	46	1.216	-62	63	1.263
Pensioen Opbouw 2022 – 2024	48	3.054	-491	92	2.703
Pensioen Opbouw 2025 – 2027	82	2.546	-33	94	2.689
Pensioen Opbouw 2028 – 2030	102	2.262	-42	78	2.400
Pensioen Opbouw 2031 – 2033	114	3.144	-93	72	3.237
Pensioen Opbouw 2034 – 2036	182	3.402	-52	111	3.643
Pensioen Opbouw 2037 – 2039	132	3.005	-32	90	3.195
Pensioen Opbouw 2040 – 2042	101	2.464	-22	75	2.618
Pensioen Opbouw 2043 – 2045	89	2.146	-21	70	2.284
Pensioen Opbouw 2046 – 2048	92	1.865	-18	65	2.004
Pensioen Opbouw 2049 – 2051	61	1.341	-32	48	1.418
Pensioen Opbouw 2052 – 2054	49	916	-12	36	989
Pensioen Opbouw 2055 – 2057	25	357	-6	14	390
Pensioen Opbouw 2058 – 2060	3	74	-1	2	78

Totaal	1.162	28.381	-1.021	954	29.476
---------------	--------------	---------------	---------------	------------	---------------

(bedragen x € 1 duizend)	25 mei 2012	Aan- kopen	Ver- kopen	Waarde- verande- ringen	31 december 2013
Pensioen Opbouw 2016 – 2018	-	37	-1	-	36
Pensioen Opbouw 2019 – 2021	-	46	-	-	46
Pensioen Opbouw 2022 – 2024	-	48	-	-	48
Pensioen Opbouw 2025 – 2027	-	81	-	1	82
Pensioen Opbouw 2028 – 2030	-	101	-	1	102
Pensioen Opbouw 2031 – 2033	-	113	-1	2	114
Pensioen Opbouw 2034 – 2036	-	180	-	2	182
Pensioen Opbouw 2037 – 2039	-	131	-2	3	132
Pensioen Opbouw 2040 – 2042	-	100	-1	2	101
Pensioen Opbouw 2043 – 2045	-	88	-	1	89
Pensioen Opbouw 2046 – 2048	-	91	-	1	92
Pensioen Opbouw 2049 – 2051	-	61	-1	1	61
Pensioen Opbouw 2052 – 2054	-	49	-1	1	49
Pensioen Opbouw 2055 – 2057	-	25	-	-	25
Pensioen Opbouw 2058 – 2060	-	3	-	-	3

Totaal	-	1.154	-7	15	1.162
---------------	----------	--------------	-----------	-----------	--------------

Onder beleggingen voor risico deelnemers worden de participaties in de pensioen opbouw fondsen verantwoord ad. € 29.476 duizend (2013: € 1.162 duizend).

Op de website www.robeco.nl/rabo_bedrijvenpensioen waar de jaarverslagen van de fondsen worden gepubliceerd kunnen deelnemers meer lezen over de werkwijze van het life cycle beleggen en de resultaten van de fondsen.

De beleggingskosten van de pensioen opbouw fondsen zijn verwerkt in de unit waarde van deze fondsen bij Robeco.

De beheervergoeding wordt maandelijks op de waarde van de beleggingen van de deelnemer in minder gebracht middels een verkoop van units en komt toe aan Rabo PGM PPI als opbrengst uitvoering beheer. Voor 2014 is de in mindering gebrachte beheervergoeding ad. € 17 duizend.

4 Vorderingen en overlopende activa

(bedragen x € 1 duizend)	31 december 2014	31 december 2013
Nog te ontvangen premie werkgevers	139	141
Vorderingen inkomende waardeoverdrachten	1.721	-
Vooruitbetaalde kosten beleidsadvisering en bestuursondersteuning	2	106
Overige vorderingen en overlopende activa	-	16
Totaal	1.862	263

Alle vorderingen en overlopende activa hebben een verwachte resterende looptijd van korter dan één jaar.

5 Liquide middelen

De liquide middelen betreffen tegoeden die worden aangehouden bij Nederlandse kredietinstellingen. Alle tegoeden zijn direct invorderbaar en staan geheel ter vrije beschikking.

6 Stichtingskapitaal en reserves

	Stichtings- kapitaal	Overige reserves	Totaal
Oprichtingskapitaal	1.750	-	1.750
Kapitaal storting 2013	1.000	-	1.000
Resultaat tot en met 31 december 2013	-	-537	-537
Stand 31 december 2013	2.750	-537	2.213
Resultaat 2014	-	-411	-411
Stand 31 december 2014	2.750	-948	1.802

Door initiatiefnemers Rabobank en PGGM is bij oprichting € 1,75 miljoen kapitaal gestort in Rabo PGM PPI. Gedurende 2013 hebben Rabobank en PGGM ieder nog € 0,5 miljoen aan kapitaal beschikbaar gesteld, waarmee het cumulatieve gestorte kapitaal € 2,75 miljoen is. Eind 2014 is het stichtingskapitaal en reserves

€ 1.802 duizend. Hiermee voldoet Rabo PGM PPI aan het wettelijke minimum van € 500 duizend en kan zij haar aanloopverliezen financieren.

Op 31 december 2014 bedraagt de omvang van het vereist eigen vermogen € 500 duizend (2013: € 500 duizend). Rabo PGM PPI stelt jaarlijks een risicoanalyse op en kwantificeert deze risico's om te komen tot een interne vermogenseis. Dit leidt tot een interne vermogenseis van € 1.231 duizend.

7 Pensioenverplichtingen voor risico deelnemers

(bedragen x € 1 duizend)	2014	2013
Stand begin periode	1.162	-
Aankopen beleggingen	28.381	1.154
Verkopen beleggingen	-1.021	-7
Waardeveranderingen	954	15
Stand eind van het jaar	29.476	1.162

Hier wordt het tegoed van deelnemers verantwoord welke gelijk is aan de beleggingen voor risico deelnemers.

(bedragen x € 1 duizend)	2014
Stand begin periode	1.162
Inleg premies	13.454
Inkomende waardeoverdrachten	14.018
Waardeontwikkeling beleggingen risico deelnemers	954
Ottrekking voor expiratie en afkopen	-85
Uitgaande waardeoverdrachten	-10
Ottrekking voor uitvoeringskosten	-17
Stand einde periode	29.476

8 Overige schulden en overlopende passiva

(bedragen x € 1 duizend)	31 december 2014	31 december 2013
Nog te betalen bedragen aan vermogensbeheerder	122	227
Terug te betalen premie	29	-
Verplichting beleggingen niet ontvangen waardeoverdrachten	1.728	-
Overige schulden en overlopende passiva	201	55
Totaal	2.080	282

De overige schulden hebben een kortlopend karakter.

De sterftewinst op 31 december 2014 bedraagt € 117.

9 Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Garanties

Naast het gestorte kapitaal is Rabo PGM PPI een kapitaalsgarantie overeengekomen met haar oprichters van € 1,75 miljoen, ieder voor een gelijk deel.

10 Opbrengsten

(bedragen x € 1 duizend)	2014	25 mei 2012 tot en met 31 december 2013
Opbrengst uitvoering administratie	536	32
Opbrengst uitvoering beheer	17	-
Totaal	553	32

De opbrengst uitvoering administratie betreft enerzijds een vergoeding voor beheer en administratie van gegevens waarbij een vast tarief per deelnemer in rekening wordt gebracht en anderzijds een vergoeding voor specifieke diensten. De uitvoering hiervan is uitbesteed aan PGM Pensioenbeheer B.V. De kosten worden bij uitvoeringskosten verantwoord.

De opbrengst uitvoering beheer betreft een vergoeding voor het verzorgen van advisering over het beleggingsbeleid, advies over de implementatie en monitoring van het beleggingsbeleid. Dit betreft een vergoeding voor Rabo PGM PPI. De advisering over het beleggingsbeleid en monitoring hiervan is uitbesteed aan PGM Vermogensbeheer B.V. De kosten worden bij uitvoeringskosten verantwoord.

11 Uitvoeringskosten

(bedragen x € 1 duizend)	2014	25 mei 2012 tot en met 31 december 2013
Kosten uitvoering administratie	447	26
Kosten uitvoering beheer	8	-
Kosten uitvoering bestuursondersteuning	414	424
Totaal	869	450

De kosten bestuursondersteuning zijn werkzaamheden uitgevoerd door PGM Pensioenbeheer B.V. waarvoor een jaarlijkse contractuele vergoeding is afgesproken voor de uitvoering van productmanagement, financiële administratie en verslaggeving, risicomanagement, facilitaire dienstverlening, relatiebeheer, juridische en fiscale ondersteuning. Voor 2015 is de vergoeding € 424 duizend.

12 Overige lasten

(bedragen x € 1 duizend)

	2014	25 mei 2012 tot en met 31 december 2013
Honorarium en vacatiegelden	19	33
Advieskosten	19	22
Accountantskosten	22	22
Kosten toezichthouders	3	3
Overige	32	39
Totaal	95	119

Rabo PGGM PPI heeft geen personeel in dienst. Bestuurders zijn werkzaam binnen Rabo PGGM PPI op grond van detacheringsovereenkomsten en worden om niet ter beschikking gesteld door Rabobank en PGGM. Derhalve worden geen salariskosten van bestuurders in Rabo PGGM PPI verantwoord.

Honorarium en vacatiegelden voor leden van de Raad van Toezicht en de Beleggingen Advies Commissie zijn voor de externe leden van deze gremia. Er is een vast bedrag overeengekomen per lid. Dit vaste bedrag is gerelateerd aan de overeengekomen tijdsbesteding voor Rabo PGGM PPI.

Er zijn geen leningen, voorschotten, garanties of polissen verstrekt aan bestuurders of leden van de Raad van Toezicht.

De accountantskosten bestaan geheel uit kosten ter controle van de jaarrekening.

Utrecht, 19 mei 2015

K.E. Engelse, Algemeen directeur

H.J. Sloots, Financieel directeur

E. de Weerd, Operationeel directeur

T.L.A. Laffree, Commercieel directeur

Overige gegevens

Bestemming van saldo van baten en lasten

In de statuten is geen bepaling opgenomen over de wijze waarop het saldo van baten en lasten moet worden verdeeld. Het saldo wordt echter jaarlijks geheel ten gunste dan wel ten laste van de reserves gebracht.

Voorstel bestemming van het resultaat

Voorgesteld wordt het negatieve saldo van baten en lasten 2014 van € 411 duizend ten laste van de overige reserves te brengen. Dit voorstel is in de overige reserves verwerkt.

Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum die van materiële betekenis zijn op deze jaarrekening.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het bestuur van Stichting Rabo PGM Premiepensioeninstelling

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de in dit verslag opgenomen jaarrekening 2014 van Stichting Rabo PGM Premiepensioeninstelling te Zeist gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2014 en de staat van baten en lasten over 2014 met de toelichting, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

Verantwoordelijkheid van het bestuur

Het bestuur van de stichting is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven, alsmede voor het opstellen van het bestuursverslag, beide in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW). Het bestuur is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van de door het bestuur van de stichting gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening. Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Rabo PGM Premiepensioeninstelling per 31 december 2014 en van het resultaat over 2014 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW).

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

Ingevolge artikel 2:393 lid 5 onder e en f BW vermelden wij dat ons geen tekortkomingen zijn gebleken naar aanleiding van het onderzoek of het bestuursverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, overeenkomstig Titel 9 Boek 2 BW is opgesteld, en of de in artikel 2:392 lid 1 onder b tot en met h BW vereiste gegevens zijn toegevoegd. Tevens vermelden wij dat het bestuursverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening zoals vereist in artikel 2:391 lid 4 BW.

Amsterdam, 19 mei 2015

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

Origineel getekend door drs. H.C. van der Rijst RA